

جمعه 10 خرداد 1398 - 25 رمضان 1440 - 31 می 2019

انعقاد عهدنامه "ارز روم" میان دولت ایران و امپراتوری عثمان (1226 ش)

انعقاد عهدنامه "ارز روم" میان دولت ایران و امپراتوری عثمان (1226 ش)، در زمان سلطنت محمدشاه قاجار، والی بغداد به تحریک بازرگانان بصره که از رونق گرفتن بندر خرمشهر زیان دیده بودند، این بندر را مورد تجاوز قرار داد و پس از کشته و زخمی کردن عده‌ای، اموال بازرگانان را به غارت برد. در پی آن، دولت ایران نماینده‌ای فرستاد تا با آنان به مذاکره پرداخته، جبران خسارات وارده را خواستار شود. در این اثنا، دولت عثمانی مدعی شد که بندر خرمشهر جزء خاک عثمانی است و این حادثه را مسأله‌ای داخلی می‌دانند. در پی این ادعا، دولت ایران نیز تهدید کرد که به تلافی حمله به خرمشهر، شهر بغداد را هدف حملات خود قرار خواهد داد. اما دولت عثمانی که پس از جنگ‌های خود با روسیه، تمایلی به جنگ با ایران نداشت، نماینده‌اش را به ایران فرستاد و بندر خرمشهر را تخلیه کرد. پس از آن، مذاکرات دو طرف آغاز شد در این اثنا بار دیگر کشماری در کربلا روی داد و در آن ایرانیان مقیم کربلا قتل عام شدند. این حادثه، دولت ایران را به شدت عصبانی کرد اما با تلاش‌های سیاسی، مذاکرات صلح آغاز شد و پس از گذشت دو سال، قرارداد ارز روم در دهم خرداد 1226 ش برابر با 16 جمادی الثانی 1262 ق بین ایران و عثمانی امضا گردید. نماینده ایران در این کنفرانس، میرزا تقی خان فراهانی معروف به امیرکبیر بود که تلاش و تدبیر او، شگفتی و تحسین نمایندگان روس و انگلیس را برانگیخت. به موجب این پیمان دولت ایران از ادعای خود نسبت به سلیمانیه چشم پوشید و در عوض دولت عثمانی مالکیت ایران بر بندر خرمشهر و حق کشتی‌رانی در رودخانه شطالعرب را به رسمیت شناخت و مقرر شد که دولت عثمانی از بدرفتاری با زائران و بازرگانان ایرانی پرهیز کند.

وفات "ابن عطیه" مفسر و محدث مسلمان (541 ق)، ابو محمد عبدالحق بن غالب بن عطیه، مفسر و محدث مشهور مسلمان، در آندلس و در خاندانی پرورش یافت که افراد آن همه از بزرگان علم و ادب به شمار می‌رفتند. اگرچه ابن عطیه، بیشتر به عنوان یک مفسر و محدث شهرت دارد، اما بسیاری از شرح حال نویسان، مهارت او را در فقه، اصول فقه و متون ادبی ستوده‌اند. مهم‌ترین اثر به جا مانده از ابن عطیه، کتابی در تفسیر قرآن است که شامل مقدمه‌ای است که در نوع خود از بهترین تالیفات علوم قرآنی محسوب می‌شود. اثر دیگر وی، البرنامج نام دارد.

تولد "امام فخر رازی"، متکلم و فیلسوف شیعه اسلام (544 ق)، ابو عبدالله محمد بن عمر بن حسین طبرستانی رازی معروف به امام رازی، فخر رازی و امام فخرالدین و شیخ الاسلام، از بزرگ‌ترین علمای شافعی مذهب، جامع علوم عقلی و نقلی و متبحر در تاریخ، کلام، فقه، اصول، تفسیر، حکمت، ادبیات و ریاضی است. وی را به سبب شبهاتی که در مسایل گوناگون وارد می‌کرد "امام المشککین" می‌نامند. کتاب‌های فخر رازی در زمان خود وی مورد اقبال مردم واقع شد و به صورت کتاب درسی درآمد. در حوزه‌های درس امام رازی بیش از دو هزار تن دانشمند برای استفاده حاضر می‌شدند. حتی موقع سواری نیز نزدیک به سیصد نفر از فقها و شاگردان، برای استفاده در رکابش می‌رفتند. گویند که او به صراحت از اسماعیلیان بد می‌گفت اما با تهدید یکی از شاگردانش که اسماعیلی بود، از بدگویی نسبت به این گروه دست برداشت. از فخر رازی تالیفات بسیاری به جا مانده است از قبیل: اسرار النجوم، تفسیر کبیر، شرح اشارات ابن سینا و ده‌ها کتاب دیگر. امام فخر رازی در عید فطر سال 606 ق در 62 سالگی در هرات درگذشت و در همان شهر به خاک سپرده شد.

رسمیت یافتن دین مسیح (۶)، در ۹۰۰ م به فرمان امپراتوری روم (529 م) در غرب، دو طرف نزاع، آگوستین (354-430 م) و پلاگیوس (360-420 م) بودند. بحث آنان در خصوص مسئله طبیعت انسان و راه نجات او بود؛ آیا انسان فقط از طریق قدرت الهی نجات می‌یابد، یا در فرایند نجات جایی برای اراده انسانی نیز وجود دارد؟ سخن پلاگیوس این بود که همه انسانها آزاد خلق شده‌اند و می‌توانند خوب یا بد را برگزینند. اما به نظر آگوستین اعتقادات پلاگیوس با بسیاری از آموزه‌های اساسی مسیحی ناسازگار بود. او می‌گفت این اعتقادات با آموزه‌های فیض ازلی، گناه نخستین و منجی بودن مسیح، در تعارض است. آگوستین می‌گفت انسان وارث گناه آدم است و خودش هرگز نمی‌تواند برای نجات خود اقدام کند، اما مسیح با صلیب خود، این نجات را ممکن ساخت و هر کس فیض الهی شامل حال او شود، نجات می‌یابد. درباره منشأ اندیشه‌های آگوستین باید گفت او در واقع سخن پولس را در این باره بیان کرده و سخن تازه‌ای نگفته است. سرانجام عقاید پلاگیوس در سال 431 م. در شورای افسس محکوم شد، اما نزاع ادامه یافت. پس از آن، راهبی به نام یوحنا کاسیان (360-435 م) تلاش کرد تا دو نظر را با هم بیامیزد. بر این اساس، برای مدتی اندیشه‌ای نیمه پلاگیوسی حاکم شد، اما سرانجام در شورای اورانژ در سال 529 م. تعالیم پلاگیوس و یوحنا کاسیان محکوم، و تعالیم آگوستین با اندکی تعدیل پذیرفته شد. بنابراین در پایان قرن پنجم، نظام الهیاتی مسیحی به شکل نهایی خود رسید و در باب مسیح شناسی، اندیشه‌های پولس به طور کامل پذیرفته شد، اما در باب انسان و نجات، اندیشه‌های او با اندکی تعدیل مورد قبول قرار گرفت.

کشف عام. بیماری سیاه‌رخم توسط "لمه باسته" پزشک فرانسیسی (1881م) (ا.ک: 8 سپتامبر) باکتری باسیلوس آنتراسیس عامل بیماری سیاه رخم است. نام‌های دیگر این بیماری در زبان انگلیسی آنتراکس (Anthrax) و به فرانسوی شاربن است. نام آنتراکس از کلمه یونانی (anthrakis) به معنی ذغال گرفته شده که بدلیل زخم سیاه رنگی هست که در این بیماری بوجود می‌آید. از بیماری‌های مشترک انسان و تعداد زیادی از حیوانات است که البته در حیوانات شایعتر و در انسان کمتر هست.

مفقه‌شدن، هانی، مبارز، "امام موسی صدر"، رهبر شیعیان لبنان در لیبی، (1398 ق)، پدر وی آیت‌الله العظمی سیدموسی صدر در سال 1347 ق (1309 ش) در عصر حکومت رضاخان در قم به دنیا آمد. پدر وی آیت‌الله العظمی سیدصدرالدین صدر عالمی نامدار و از مراجع ثلاث پس از آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی بود. در سال 1360 ق (1320 ش) وارد حوزه علمی علمیه و قم گردید و پس از طی مقدمات و سطوح، در حلقه علمی درس آیات عظام سید احمد خوانساری و حجت شرکت جست و همچنین از درس پدر خویش و نیز حضرت امام خمینی بهره بُرد. پس از فوت پدر راهی نجف اشرف گردید و در آن جا در زمره علمی مجتهدان قرارگرفت. احساس وظیفه، او را به لبنان کشاند و رهبری مردمی را پس از علامه شرف الدین به عهده گرفت. امام موسی صدر، در آنجا خدمات فراوانی را به انجام رساند و قصد سر و سامان دادن به اوضاع مسلمانان، او را لحظه علمی ای از تلاش غافل نمی‌کرد. سرانجام طی دعوتی رسمی راهی لیبی گردید و پس از یک هفته اقامت، در 25 رمضان 1398 ق در حالی که قصد مراجعت به لبنان را داشت به طور مشکوکی ناپدید گردید.

وگ "گه‌ستاه کی" علمی، "شهره" فیک، دان‌المانی، کاشف طیف خورشید (1887م) گوستاو روبرت کی علمی، پرشهو، در 31 مارس 1824م در آلمان به دنیا آمد. وی از کودکی به تحقیق پرداخته بود و زمانی که از دانشگاه فارغ التحصیل شد، درباره برق و خواص آن، پژوهش‌های ارزشمند انجام داد. او در این زمان ثابت کرد که تغییر ناگهانی ولتاژ یک دستگاه نیز با سرعت نور حرکت می‌کند. در ادامه کارهای علمی کی علمی، پرشهو، او در سال 1859 موفق به تجزیه رنگین‌کمان گردید که این عمل، راهنمای وی در کشف دو عنصر سزیم و روبیدیوم شد. او سپس قانون معروفش را عرضه داشت که از دو سند تشکیل شده بود. در این قانون، جریان‌های الکتریکی و نیروهای مولد برق در یک شبکه و نیز قدرت نشر کننده هر بدن، در درجه حرارت معین، مورد بحث قرار گرفته است. او هم‌چنین تحقیقاتی درباره خاصیت انتقال حرارت و رنگین‌کمان‌های خورشیدی و چگونگی ایجاد خطوط طیفی به انجام رساند و با آزمایش خود به وسیله طیف‌نما که برای مطالعه و تجزیه نور به کار می‌رود، حداقل شش عنصر از عناصر شناخته شده در زمین و در طیف خورشید را کشف کرد. گوستاو کی علمی، پرشهو سرانجام در 31 مه 1887م در 53 سالگی درگذشت.